

הרופא שמל במחתרת

ד"ר יעקב צצקיס

הסיפור שלי

סיפור מעורר השראה
לשולחן השבת

לזכות שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה
 וילדיהם: יהושע וזוגתו דינה גוטמן, שירה,
 אוריאל מנחם הכהן, הילה, אילה שיחיו אייזנברג

בסוכות בנינו סוכה קטנה ואנשים באו לקדש בה, השגנו ד' מינים מגרוזיה, ובפסח היה בית במלאכובקה שהיו אופים שם מצות. כך, באווירה הזו גדלנו והתחנכנו.

למדתי באותה כיתה יחד עם אחי הגדול, דובער. לקראת גיל ארבע עשרה, גיל ההצטרפות לקומסומול - תנועת הנוער של המפלגה הקומוניסטית בברית המועצות - הסביר לנו רבי יצחק זילבר, בנו של הרב של קאזאן, הרב בנציון זילבר, שעמו התיידדנו, שלהיכנס לשם "זה כמו להתנצר". בהשפעתו, הצלחנו להתחמק מההצטרפות לקומסומול במשך כל תקופת הלימודים, עד שסיימנו את לימודינו בבית הספר לרפואה. ברוב השבתות לא היינו מגיעים ללימודים, וביקשנו מאחד הגויים שם שיסמן שהיינו.

בזמן שלמדתי רפואה, התגורר בביתנו יהודי חרדי, בוגר שיבת מיר. לקראת סיום לימודי הרפואה ביקשתי ממנו שילמד אותי שחיטה, כדי שבכל מקום עבודה אליו ישלחו אותי, אוכל להשיג בשר כשר. הוא הסביר לי שדיני שחיטה מורכבים ודורשים הרבה ידע הלכתי, שלא היה לי, אך, הוא הציע שמאחר שאני כבר לומד רפואה, אוכל ללמוד מילה, שזה פחות מורכב מבחינה הלכתית.

אחרי סיום הלימודים נשלחתי בתחילה לסטלינגרד, ואחר כך עברתי למוסקבה. שם התגורר הרב יעקב אלישביץ, שהיה גם מוהל. הוא עשה ברית לאחיני, והתרשמתי מהמקצועיות שלו. הלכתי לצפות בו עוד כמה פעמים וללמוד ממנו את מלאכת המילה. בהמשך אכן התחלתי לערוך בריתות, בהתחלה רק בבתים פרטיים, ואחר כך אפילו במסגרת בית הרפואה, כשתמורת חצי ליטר וודקה הסכים רופא גוי לכתוב אבחנה כלשהי שכביכול מחייבת את הניתוח הזה. עמדתי גם בקשר עם הרב יהודה בוטרשווילי, שהתגורר ופעל אז במלאכובקה, ועם הרב קצנבלויגן שהיו מסייעים לארגן בריתות במחתרת, בתקופה הקשה ההיא תחת השלטון הקומוניסטי.

במסגרת עבודתי הרפואית פנו אלי לא פעם חסידים

«

בולדתי בעיירה מז'יבוז', בשבת נחמו של שנת תרצ"ד (1934). בביתנו תמיד שמרו על מצוות: שמירת שבת, הדלקת נרות שבת וחג, נרות חנוכה - כל זאת בצנעה, כדי שהגויים לא יראו. אני זוכר כיצד כילדים קטנים אמי הייתה קוראת לנו ביום שישי להיכנס הביתה כשאבי חזר מבית הכנסת לצורך עשיית קידוש.

בהמשך עברנו לקאזאן, ומשם למוסקבה, אך בשנת תש"ד (1944) כשהמלחמה הגיעה למוסקבה והתחילו ההפגזות, חזרנו לקאזאן, לחיק המשפחה. התקופה הייתה קשה ביותר ושרר רעב כבד, אך אבי רכש בית קטן בקצה העיר, והצליח לקשור קשרים עם נהגים שהיו מובילים מזון למחנה צבאי סמוך, והיה מחליף עמם וודקה תמורת מזון. בקאזאן תמיד היו בביתנו אורחים - רבנים, חסידים וסתם יהודים - כל מי שלא היה לו איפה לישון היה מגיע אלינו. חלק מאותם אורחים גם לימדו אותנו אל"ף בי"ת, ותורה. לפעמים גם היה מתקיים מניין תפילה בשבתות, והיינו נשארים בבית עם המבוגרים להתפלל, ולא הולכים לבית הספר. גם בחגים תמיד דאגנו לקיים את מצוות החג -

אחר כך התעניין אצלי הרבי בקשר לבריתות שערכתי ברוסיה. הוא שאל, "ערכתם בריתות, למרות שידעתם שזה מסוכן?" עניתי שאיטית לא הרגשתי את הסכנה. שאלתי את הרבי האם גם בארץ להמשיך לעסוק בתחום הבריתות. הרבי אמר לי שבארץ יש את הרבנות שמתעסקת בזה, "אבל אם יהיה צורך ויבקשו, אז אדרבה". כעבור כמעט עשרים שנה, בסוף שנות השמונים כאשר התחילה העלייה הגדולה מברית המועצות העניין הפך באמת להיות אקטואלי.

הרבי גם אמר שבטח כרופא, יצא לי לעזור ליהודים, וסיפרתי לו על מספר מקרים שבהם יצא לי לסייע ליהודים בכל מיני מצבים רפואיים, וכן בקבלת דחייה או שחרור מגיוס לצבא האדום.

יצאתי מאותה יחידות בהתרשמות שהרבי היה מעודכן ומעורה היטב בכל המתרחש ברוסיה. הרגשתי שהוא יודע אפילו יותר טוב ממני, למרות שאני עצמי גרתי שם. אני זוכר שבשנת תשל"א (1971), זמן קצר לפני שיצאנו, שאלו את הרבי אם כדאי להוציא ספרי תורה מרוסיה. היה מצב של חדירת מי גשמים לבית הכנסת, וחששו לפגיעה בספרי התורה, שחלקם הגדול לא היה בשימוש אז.

היינו המומים כששמענו שתשובת הרבי הייתה לא להוציא את הספרים מרוסיה - הוא כנראה ידע כבר אז שיבוא יום והידישקייט שוב תחזור לרוסיה, ואז יהיה צורך בספרי תורה.

ד"ר יעקב צצקיס שימש עשרות שנים כרופא בירושלים. הוא רואיין בביתו בירושלים בחודש טבת, תשע"ו (2016).

לזכות הורינו היקרים הרב יעקב ומרת בתיה שיחיו מינסקי הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תשמ"ו (1986) — הרבי הכריז על מבצע "עשה לך רב", כשהוא קורא לכל אחד ואחת למצוא משפיע אישי שעמו יוכל לדון ולהיוועץ. הרבי דיבר בלהט על הנושא, והתבטא שזוהי "בקשה נפשית (ועוד יותר מזה, אלא שאין בידי לעת עתה ביטוי מתאים יותר...)".¹

ד' במנחם אב

1 לקוטי שיחות, כרך כט, עמ' 247

שקבלו הוראה מהרבי להתייעץ עם רופא ידיד. התפעלתי מאוד לראות את גודל ההתקשרות של החסידים לרבי, וכיצד לא היו מוכנים לעבור ניתוח עד שלא קבלו את ברכת הרבי, אפילו בתנאים הקשים ששררו בשנות הששים ברוסיה הסובייטית.

למשל, פנתה אלי פעם בתו של הרב מאיר שור, שהייתה בעצמה רופאה, ובקשה את עזרתי. אביה היה זקוק לניתוח, אך בגלל בעיות לב קשות, היה מסוכן לעשות לו הרדמה, ולכן סרבו לנתחו בשני בתי רפואה. הסכמתי לאשפז אותו, וכעבור כמה ימים הודעתי לו חגיגת, "נו, ר' מאיר, מחר עושים לך ניתוח". אבל הוא סירב. שאלתי מדוע, והוא הסביר ששלח מכתב לרבי, והוא מחכה לתשובה.

למזלי, מנהל המחלקה היה יהודי, וכשהסברתי לו את המצב הוא הסכים לשתף פעולה בדחיית הניתוח. כעבור כמה ימים כשבאתי לחדרו של הרב שור, הוא שלף תמונה של הרבי מתחת לכרית, נישק אותה, ובישר לי, "קיבלתי מכתב ברכה מהרבי, תעשה לי ניתוח!"

בשנת תשל"א (1971), בערב חג השבועות, יצאנו מרוסיה ובאנו לארץ ישראל, לגור בקריית מלאכי. כעבור זמן קצר, אמרו לי שמארגנים נסיעה לאמריקה, לביקור אצל הרבי לקראת חגי תשרי, ונתנו לכל העולים החדשים הלוואות בתנאים נוחים כדי שיוכלו להצטרף לנסיעה. כמובן שהצטרפנו, אני יחד עם אשתי ובתנו שהייתה אז בת חמש. נסעתי אז יחד עם אחי צבי הירש, החזן והמוזיקאי.

באותו ביקור זכינו להיכנס ליחידות עם הרבי. בכלל, קבלו אותנו שם מאוד יפה, כנראה שחסידים שכבר יצאו לפנינו הספיקו לספר שעסקנו בבריתות ברוסיה. לפני שנכנסנו לרבי הבהיר לי המזכיר, הרב קליין, שכאשר ייכנס ויסמן לי עם האצבע, יהיה זה סימן שעלינו לסיים ולצאת. בפועל, בזמן שהיינו בחדרו של הרבי נכנס הרב קליין לסמן לנו חמש או שש פעמים, אבל בכל פעם הרבי סימן לו בחזרה שנישאר.

כשנכנסנו לחדר, הזמין אותנו הרבי לשבת. אשתי התיישה, אבל אני והבת המשכנו לעמוד. לא היה נראה לי מתאים לשבת בנוכחות הרבי.

הרבי פנה אל בתי ושאל אותה איך היה ברוסיה, ואיך בישראל. הוא גם העניק לה סידור עם חתימת יד קדשו. אגב, כעבור כחמש, שש שנים, ביקרתי שוב אצל הרבי ועברתי בכוס של ברכה. הרבי לחץ את ידי, ושאל "מה שלום הבת שלך? איפה היא לומדת?" מאוד התפעלתי מכך שזכר והתעניין, אבל אחר כך הבנתי שזה לא רק אצלי כך.

פריקט של

JEWISH EDUCATIONAL MEDIA

sipursheli@jemedi.org | myencounterblog.com | 03-9608018

784 Eastern Parkway | Suite 403 | Brooklyn, NY 11213

© כל הזכויות שמורות 2015